

Aktuální poznatky z úředních kontrol

Kontroly podmíněnosti a národní kontroly hnojiv a krmiv jsou Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským plánovány na základě analýzy rizik. Pro potřeby rizikové analýzy jsou vybrána riziková kritéria upravená pro výběr žadatelů ke každému aktu, za který dozorová organizace odpovídá na základě národní legislativy.

Riziková analýza zahrnuje specifické rizikové faktory, například zařazení zemědělské půdy do oblastí ohrožených dusičnany (zranitelné oblasti), hospodaření na svažitých pozemcích, hospodaření v blízkosti vodních útvarů, chov hospodářských zvířat, chov přežvýkavců společně s nepřežvýkavci a zohlednění výsledků předchozích kontrol. Během plánování krmivářských kontrol jsou všechny krmivářské provozy nejprve rozděleny do skupin podle zaregistrovaných činností a na tyto skupiny jsou následně aplikovány jednotlivé rizikové faktory (závady zjištěné během kontrol na místě a výsledky analýz vzorků).

Kontroly hnojiv

Používání, skladování a uvádění do oběhu

Při kontrolách v prvovýrobě je ověřováno skladování, používání hnojiv a vedení evidence v souladu s příslušnou legislativou. V roce 2024 bylo v rámci prvovýroby provedeno celkem 43 úředních kontrol (kontroly plánované, následné, mimořádné na podnět). V 15 případech byly prověřeny oprávněné osoby, kterým bylo ústavem uděleno oprávnění k provádění odběru vzorků půd v rámci agrochemického zkoušení zemědělských půd (AZZP).

— inzerce —

Tab. 1 – Kontroly používání, skladování a uvádění hnojiv do oběhu v roce 2024

	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením**
Kontroly výroby, uvádění hnojiv do oběhu, označování, balení, skladování	128	6 (4,69 %)
Kontroly používání, skladování hnojiv v prvovýrobě	43	8 (18,60 %)
Kontroly sedimentů (prvovýroba)	8	0
Kontroly oprávněných osob (prvovýroba)	15	0
Celkem prvovýroba	66	8 (12,12 %)
Celkem kontroly hnojiv dle zákona	194	14 (7,22 %)

*kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

**kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Tab. 2 – Kontroly používání, skladování upravených kalů v roce 2024

	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením**
Kontroly používání upravených kalů z ČOV	32	6 (18,7 %)

*kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

**kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Tab. 3 – Vzorky hnojiv odebrané v roce 2024

Odebrané vzorky	Počet celkem	Nevyhovující
Odborný dozor	142	5 (3,5 %)
Cílené kontroly – vzorky digestátů, kompostů, statkových hnojiv	122	6 (4,9 %)

Kromě prvovýroby je kontrolní činnost zaměřena také na ověřování podmínek při uvádění hnojiv do oběhu výrobcí, dopravci nebo dodavateli hnojiv. Za loňský rok ústav realizoval takřka 200 úředních kontrol výroby, uvádění hnojiv a pomocných látek do oběhu, jejich označování a balení.

ÚKZÚZ je rovněž kompetentním orgánem k provádění kontrol dodržování některých podmínek používání upravených kalů na zemědělské půdě. Zásady při používání upravených kalů z čistíren odpadních vod (ČOV) na zemědělské půdě byly inspektory zkontrolovány

v 33 případech (kontroly plánované, následné mimořádné). Počet vzorků hnojiv odebraných v loňském roce uvádí tabulka 3.

Nejčastější pochybení

V praxi se inspektoři ústavu setkávají s případy, kdy byla tuhá statková nebo organická hnojiva uložena na místech, která nebyla uvedena ve schváleném havarijním plánu, případně byla uložena na místech, která jsou pro uložení těchto hnojiv nevhodná (např. na melioracích atd.).

Nejčastější podněty týkající se nesprávné aplikace hnojiv se tý-

kají vniknutí hnojiva při jeho aplikaci na sousední pozemek. Inspektoři se setkali rovněž s případy aplikace hnojiv na půdu zamrzlou či pokrytou vrstvou sněhu nebo s nezapravením tekutých statkových nebo organických hnojiv do 24 hodin po jejich aplikaci na ornou půdu.

U kontrol používání sedimentů v zemědělské prvovýrobě nebylo zjištěno žádné pochybení související legislativou.

Co se týče dodržování podmínek použití kalů na zemědělské půdě, tak nejčastější porušení se týkají umístění kalů na pozemku, které nebylo v souladu s programem použití kalů, upravené kaly nebyly použity do měsíce od jejich umístění na cílovém pozemku nebo nebylo zasláno hlášení o předpokládané aplikaci upravených kalů na zemědělskou půdu.

V rámci kontrol uvádění hnojiv do oběhu se nejčastější porušení týkala uvedení do oběhu hnojiv, která nebyla v souladu (příp. byla v rozporu) s podmínkami registrace, např. nesplnění limitních hodnot rizikových prvků, nebo byla na trh uvedena hnojiva, která nesplňovala podmínky označování, nebo v označení hnojiva nebyly uvedeny všechny povinné údaje.

Kontroly podmíněnosti

Jedním z hlavních témat zemědělské politiky je řešení negativních dopadů zemědělství na krajinu a životní prostředí. V případě, že žadatel o dotace nedodrží vybrané podmínky, může mu být částka dotací poměrně snížena nebo v nejkratším případě zcela zamítnuta. Plnění standardů a požadavků

Tab. 4 – Kontroly podmíněnosti v roce 2024

	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením**
Ochrana vod před znečištěním fosforečnany	265	7 (2,6 %)
Kontroly nitrátové směrnice	109	4 (3,6 %)
Kontroly DZES 4	205	0
Kontroly celkem	579	11 (1,9 %)

*kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

**kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek (podmíněnosti nebo národní)

ověřují dozorové orgány státní správy, přičemž formu a metodu kontroly si každá země EU stanovuje sama podle národních specifik.

ÚKZÚZ zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků podmíněnosti u povinných požadavků na hospodaření v oblasti klimatu životního prostředí u zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech (kontrola tzv. nitrátové směrnice – PPH2) a požadavků platných pro ochranu podzemních vod před znečištěním fosforečnany (PPH1). U standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu provádí kontrolu zákazu hnojení a aplikace přípravků na ochranu rostlin (POR) v ochranných pásmech kolem vodních útvarů (DZES 4).

V roce 2024 bylo v dané oblasti životního prostředí provedeno celkem 800 kontrol podmíněnosti (počítány kontroly plánované, následné, mimořádné).

Nejčastější pochybení

Porušení požadavků podmíněnosti má vliv na konečnou výši přiznaných dotací.

K nejčastěji konstatovaným pochybením se každoročně řadí nepředložení aktuálního schváleného havarijního plánu, nebo programu použití upravených kalů. I během kontrol podmíněnosti bylo zaprotokolováno ne-

správné uložení hnojiv na zemědělské půdě na místech, která nebyla uvedena ve schváleném havarijním plánu jako místa vhodná k uložení hnojiv.

U zemědělských podnikatelů hospodařících v oblastech zranitelných dusičnany bylo zjištěno nesprávné uložení hnojiv na zemědělské půdě, kdy byla hnojiva ukládána na místech, která nebyla v havarijním plánu uvedena jako místa vhodná k uložení hnojiv.

Během úředních kontrol bylo zjištěno porušení období zákazu hnojení a dále hnojení digestátem na promrzlou půdu. V roce 2024 bylo konstatováno překročení maximálního povoleného limitu na pozemek s podopatřením integrovaná produkce brambor. A v neposlední řadě byla porušena podmínka maximální doby uložení statkových hnojiv na pozemku (12 měsíců).

Delegované kontroly zajišťované pro SZIF

Delegované kontroly jsou ústavem zajišťovány pro platební agenturu (SZIF). Během kontrol je inspektory prověřováno dodržování požadavků plynoucích žadatelům žádajícím o některý z titulů v rámci AEKO a AEKO23 opatření a dodržování minimálních požadavků na hnojení a aplikaci a skladování POR u žadatelů o ekoplátku.

(Pokračování na str. 31)

Silná fungicidní ochrana cukrovky

K nejvýznamnějším a nejzávažnějším chorobám cukrové řepy beze sporu patří cercosporová listová skvrnitost řepy (*Cercospora beticola*), známá také jako skvrnatička či cercospora řepy. K nejdůležitějším faktorům, které vedou k účinné ochraně cukrovky proti této houbové chorobě, patří vhodné načasování aplikace fungicidní ochrany, která udrží listovou plochu cukrové řepy zdravou, aby nedocházelo k poškození asimilační plochy, což by vedlo ke ztrátám na výnosu a na cukernatosti.

První ošetření se provádí na základě prognózy a signalizace a kontroly porostu v závislosti na infekčním tlaku zhruba koncem června až v první dekádě července a druhé ošetření následuje zhruba za 2–4 týdny podle tlaku infekce a podmínek pro šíření. Ideální podmínky pro šíření jsou při vlhkém a teplém počasí. Při silném napadení může dojít až k nekrotizaci napadených listů celé rostliny a následně až k retrovegetaci cukrovky, při které dochází ke ztrátám cukernatosti a výnosu.

V letošním roce vám přinášíme novinku a tou je nově rozší-

řená registrace do cukrovky proti cercosporóze řepy, větevnatce řepné (*Ramularia beticola*) a padlí řepy u přípravku Makler 250 SE obsahujícího 250 g/l ú. l. azoxystrobin. Díky dlouhodobému působení je ideální tank-mix partner v dávce 0,5 až 0,7 l/ha (registrovaná až 1 l/ha) k triazolovým přípravkům. Můžete s výhodou využít i jeho výrazný green efekt (zvláště v suchším období).

Druhým přípravkem právě ze skupiny triazolů vám z našeho portfolia nabízíme systemicky působící fungicid Dafne 250 EC, který obsahuje 250 g/l ú. l. difenokonazol. V cukrovce jej lze

v dávce 0,4 l/ha použít 2krát za vegetaci k preventivní a časné kurativní aplikaci proti houbovým chorobám. Výborných výsledků dosáhl tento přípravek v polním pokusu na Opavsku, který pořádá společnost County Chem. Tentokrát byly pokusy založeny v podniku Kateřinská zemědělská a. s., kdy přípravek Dafne 250 EC byl aplikován 2x po sobě spolu s poloviční dávkou přípravku s ú. l. tetrakonazol a v T1 1,5 l/ha a v T2 1 l/ha bylo přidáno naše měďnaté hnojivo Cumprum 600 SC a ve třetí aplikaci následoval opět přípravek s ú. l. difenokonazol od jiné firmy. Tato strategie se zařadila

CuProte – systemické měďnaté listové hnojivo se silným fungicidním účinkem

Foto archiv firmy

už poněkolkáté mezi tři nejlepší v rámci všech pokusných variant dle výnosových a kvalitativních parametrů hodnocených laboratorně, a to s nejnižšími náklady na hektar.

Pro posílení fungicidního účinku lze využít hned dvě listová měďnatá hnojiva. Prvním z nich je CuPROTE, obsahující kyselinu heptaglukonovou (chelát), pentahydrát síranu měďnatého (ú. l. modré skalice) a heptaglukonát měďnatý. Jedná se o inovativní hnojivo, u kterého díky kyselině heptaglukonové měď proniká do rostliny a má velmi vysoký fungicidní efekt. Průnikem do rostliny má delší účinek a je zároveň odolnější vůči povětrnostním podmínkám (smyvu...). Doporučené dávkování pro tank-mix s fungicidními přípravky do cukrovky je 1–1,5 l/ha (registrovaná dávka je 1–3 l/ha).

Další možností je použití kapalného měďnatého hnojiva s kontaktním účinkem Cuprum

600 SC 1–1,5 l/ha, ve formulaci oxychloridu mědi s 350 g/l čistě mědi.

S výhodou lze použít pro doplnění bóru i tekuté hnojivo Cropvit BMo s obsahem bóru a molybdeny (150 g/l B a 6 g/l Mo). Doplněním těchto mikroprvků zabráníte v první polovině vegetace cukrovky výskytu fyziologických poruch způsobených nedostatkem bóru, a to především výskytu srdéčkové hnilyby a dosáhnete snížení rizika nízkého obsahu cukru. Molybden má příznivý vliv na využití dusíku rostlinami, a tudíž i na celkovou vitalitu rostlin.

Pro ošetření proti škůdcům cukrovky můžete využít i menší nové registrace našeho acetamidru v tekuté formulaci Apis 200 SE (200 g/l), který je registrovaný na ryhonosce řepného v dávce 0,25 l/ha a je bez ohlašovací povinnosti včelařům.

Ing. Jana Dočkalová
INNVIAGO Agrar CZ s. r. o.

(Pokračování ze str. 30)

Kontroly specifických podmínek v rámci AEKO23 jsou zaměřeny na dodržování limitů během hnojení v rámci ošetřování travních porostů (louky, pastviny), zatravňování orné půdy, hnojení v oblastech zařazených do systému NATURA 2000, posuzování limitů hnojení u zeleniny pěstované v rámci integrované produkce, kontrolu provádění pravidelných řezů

nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvaru povrchových vod nebo od hranice ochranného pásma vodního zdroje I. stupně.

Během kontrol na místě bylo zjištěno překročení maximální hodnota povoleného limitu na díl půdního bloku (DPB) s podopatřením AEKO – titulu integrovaná produkce brambor. U kontroly dodržování podmínek platných pro druhově boha-

stranění suchých a nemocných větví u ekologických sadů, nebo u sadů v integrované produkci ovoce, se řadí k nejčtetnějším porušením. Jednomu chovateli byl prokázán nákup konvenčních zvířat. Skladovací prostory v areálu provozoven vykazovaly na-prosto nevyhovující požadavky skladování zemědělských produktů, natožpak ekologické produkce či vstupních komponentů do EZ.

U ekologicky hospodařících subjektů navíc provádíme odběr vzorků půdy na detekci reziduí látek nepovolených v EZ režimu. Na orné půdě bylo u 14 subjektů odebráno celkem 52 vzorků (26 vzorků půdy + 26 vzorků rostlinného materiálu). Dále bylo u dvou ekologických vinohradníků odebráno sedm vzorků (rostlinný materiál – listy a hrozny révy). Inspektoři odebrali 18 vzorků ekologických krmných surovin na stanovení mykotoxinů a u 16 vzorků ekologických krmných surovin byla provedeno stanovení na přítomnost rezidua pesticidů (jeden vzorek byl nevyhovující).

U pěstitelů technického konopí jsou v létě odebírány vzorky rotlin na zjištění obsahu THC (viz tab. č. 6).

Vzorky technického konopí jsou u pěstitelů odebírány na stanovení obsahu tetrahydrocannabinolu (THC), přičemž plochy využívané k produkci konopí je možné považovat za způsobilé pouze tehdy, pokud obsah THC v použitých odrůdách nepřesáhne hodnotu 0,2 %. Obsah tetrahydrocannabinolu kolísá v závislosti na pěstované odrůdě, popřípadě na době odběru vláken.

Maximální přípustná hodnota nebyla překročena u žádné z analyzovaných vzorků.

Kontroly krmiv

Výroba a uvádění krmiv na trh

Úřední kontroly krmiv, doplňkových látek a premixů provádějí inspektoři oddělení kontrol zemědělských vstupů podle ročních plánů kontrolní činnosti. Úřední kontroly jsou zaměřeny na všechny fáze výroby, uvádění na trh, skladování a používání krmiv, doplňkových látek a premixů.

V registračním systému bylo k 31. 12. 2024 evidováno 23 011 zemědělských subjektů, aktivních v sektoru krmiv. Jejich úřední kontroly ÚKZÚZ provádí formou běžných (plánovaných) kontrol výroby krmiv, uvádění krmiv na trh a dodržování platné legislativy, dále v rámci cílených kontrol krmiv

zaměřených na nejzávažnější rizika ohrožení jejich bezpečnosti. Monitoringu krmiv s průběžným sledováním hodnot vybraných parametrů a inspektoři zahajují kontroly na podnět třetích osob, tzv. mimořádné kontroly, prováděné po obdržení podnětu k prošetření (např. RASFF).

Kontroly jsou zaměřeny na kontrolu výroby a dovozu, krmiv, doplňkových látek, premixů a jejich skladování a označování. V rámci uvádění do oběhu ÚKZÚZ zajišťuje odběr vzorků krmiv, doplňkových látek a premixů, u nichž jsou hodnoceny bezpečnostní a jakostní ukazatele (parametry). V loňském roce vykonali inspektoři celkem 1257 úředních kontrol krmiv.

Běžné kontroly představují plánované kontroly, při kterých je ověřováno dodržování legislativních požadavků v rozsahu provozované činnosti (například plnění podmínek registrace nebo schválení, označování a skladování krmiv, kontroly výrobního zařízení a vybavení, HACCP).

Tab. 7 – Kontroly uvádění krmiv na trh v roce 2024

	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením**
Kontroly krmivářských provozoven	1257	23 (1,8 %)

*kontroly řádné (plánované), následně, mimořádné (na podnět)

**kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Tab. 8 – Kontroly prvovýroby v roce 2024

	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením**
Kontroly zásad potravinového práva (hygiena krmiv)	245	0
Kontroly výrobců pro vlastní potřebu	375	0
Celkem kontroly	620	0

*kontroly řádné (plánované), následně, mimořádné (na podnět)

**kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Tab. 9 – Vzorky odebrané v roce 2024

Vzorky	Vzorky celkem	Nevyhovující
Krmiva	865 vzorků	121 (14,0 %)

Součástí těchto kontrol může být odběr vzorku krmiva za účelem ověření deklarovaných nebo bezpečnostních parametrů.

Nejčastější pochybení

V loňském roce inspektoři zjistili nedodržení dekontaminačního programu. Výrobci krmiv měli v některých případech problém s dodržením řazení po sobě jdoucích krmiv a během výroby tak není dodržen závazně nastavený dekontaminační postup kdy po granulaci rizikových krmiv s obsahem kokcidio-statika jsou řazena krmiva, která jsou určena ke zkrmování v konečné fázi výkrmu. Toto je však v rozporu se stanoveným dekontaminačním řádem. Každoročně je na základě laboratorních analýz odebraných vzorků zjištěno nedostatečně účinné opatření pro zabránění křížové kontaminace.

Dále bylo u provozovatelů krmivářských podniků konstatováno chybné dávkování komponentů při výrobě krmných směsí nebo uvedení krmné suroviny na trh, jehož složení neodpovídá skutečnosti.

Z drobnějších nedostatků lze vyjmenovat neuvádění všech povinných informací na označení, kdy výrobce na etiketách premixů neuváděl u některých doplňkových látek identifikační čísla. Jednalo se o doplňkové látky, které nemají stanovený maximální obsah v kompletním krmivu podle přímo použitelných předpisů ES.

(Pokračování na str. 32)

v ovocných sadech (v ekologickém a integrovaném sytému pěstování). Pravidelné ošetřování je kontrolováno rovněž u vinic v režimu integrované produkce.

Pro SZIF jsou navíc každoročně odbírány vzorky technického konopí pro stanovení obsahu tetrahydrokannabinolu.

Nejčastější pochybení

V jednom případě nebyl dodržen zákaz pěstování kukuřice, brambor, řepy cukrové, řepy krmné, bobu polního, sóji, slunečnice nebo čiroku na zemědělské půdě se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoliv část se

té pastviny byla zjištěna aplikace herbicidu bez souhlasného stanoviska Orgánu ochrany přírody (OOP). V případě titulu vodárenská nádrž Švihov byla zaprotokolována aplikace nepovoleného POR a dále byla zjištěna aplikace POR, jež je vyloučena z použití v ochranném pásmu II. stupně zdroje povrchové vody (OPVZ).

U opatření „integrovaná ochrana vinic“ nebyl dodržen minimální počet aplikací přípravků na ochranu rostlin, povolených v ekologickém zemědělství za rok, plísní révové a padlí révového. Zanedbání povinnosti provádět pravidelný řez k prosvětlení korun ovocných stromů, od-

inzerce

I osvědčená metoda vyžaduje další rozvoj

Co nového přinášíme v letecké aplikaci proti zavíječi kukuřičnému? Leteckou aplikaci parazitických vosiček *Trichogramma* k ochraně kukuřice proti zavíječi kukuřičnému, odborné veřejnosti známou pod názvem TrichoLet®, využíváme v České republice už čtrnáctým rokem. V loňském roce jsme touto metodou ošetřili zhruba 32 000 ha. Zdálo by se, že to je metoda usazená, za tu dobu vyladěná a není na ní co zlepšovat. Opak je pravdou. V letošním roce představujeme několik zásadních inovací, které slouží ke zkvalitnění našich služeb.

TrichoLet®, stejně jako produkty TrichoTop® a TrichoPlus®, využívá parazitické chalcidky rodu *Trichogramma*, drobné, méně než milimetr velké vosičky, které parazitují vajíčka motýlů. Pokud vosičky aplikujeme ve správnou chvíli do porostu kukuřice, samičky vyhledávají snůšky vajíček zavíječe kukuřičného a do nich kladou svá vajíčka. Tam larva *Trichogrammy* prodělá svůj vývoj a zhruba po deseti dnech se vylíhne a hledá si další hostitelská vajíčka. Na tomto principu se dnes řeší ochrana proti řadě motýlích škůdců v různých plodinách celosvětově na milionech hektarů.

TrichoLet®, tedy leteckou aplikaci parazitické vosičky *Tricho-*

gramma brassicae proti zavíječi kukuřičnému, dodáváme zemědělcům jako kompletní službu. BIOCONT zajišťuje jak signalizaci termínu, tak také vlastní aplikaci. Obě aplikace jsou už v ceně služby.

V letošní sezóně však dochází k některým významným inovacím. První je vybudování softwarové platformy pro příjem a zpracování údajů o pozemcích, na kterých se bude provádět aplikace. Nově už nebude třeba posílat seznamy pozemků a ručně zakreslovat plochy do map, ale pěstitel vyexportuje údaje přímo z LPIS a nahraje je do systému, ve kterém budou dále zpracovány, včetně vytvoření map. Zároveň bude systém provádět

kontrolu aplikovaných pozemků, vytvářet podklady pro evidenci atd.

Další inovací je budování sítě automatických lapáků, pomocí kterých se bude dále zpřesňovat signalizace a monitoring náletu škůdců. Po několikaletém testování různých lapáků jsme našli spolehlivé zařízení, které postupně rozmisťujeme do rozsáhlé sítě sahající od Maďarska do Polska.

TrichoLet® propojuje mnohaleté zkušenosti, vlastní vývojový tým, vlastní produkci *Trichogrammy* a využití moderních technologií pro větší spolehlivost a spokojenost zákazníků.

Ing. Martin Bagar, Ph.D.
BIOCONT LABORATORY, spol. s r. o.

inzerce

Aktuální poznatky...

(Dokončení ze str. 31)

Ostatní doplňkové látky byly uvedeny správně.

Cílené kontroly a monitoring

Cílené kontroly jsou plánované kontroly, zaměřené na aktuální rizika v krmivovém řetězci.

V uplynulém roce byly aktivity zaměřeny mimo jiné i na kontrolu křížové kontaminace krmiv kokcidiostatiky nebo léčiv, sledování obsahu dioxinů, pesticidů, těžkých kovů i přítom-

nost genetických modifikací nebo zpracovaných živočišných proteinů ve vybraných krmivech. Součástí cílené kontroly je vždy odběr vzorku krmiva, u kterého se zjišťuje, zda nebyly porušeny legislativou stanovené limity obsažené látky. Účelem monitorování je sběr dat u látek, které nemají závazný limit, ale pro které existují směrné hodnoty, nebo je žádoucí je sledovat.

Monitoring krmiv je koordinovaný inspekční program, který umožňuje sledování hladin látek, pro něž většinou ještě ne-

byly stanoveny závazné limity, avšak jsou uvedeny směrné hodnoty pro posouzení jejich výskytu v krmivech. Zjišťuje se například přítomnost mykotoxinů ve vyráběných směsích i jejich výskyt v surovinách zkrmovaných v prvovýrobě.

Vzhledem k rostoucímu zájmu spotřebitelů po informacích o bezpečnosti a jakosti krmiv pro zvířata určená k produkci potravin (zvířata v zájmovém chovu – Pet Food) pokračuje ústav v ověřování deklarace použitých zpracovaných živočišných bílkovin.

Kontroly v prvovýrobě

U prvovýrobce provádí ÚKZÚZ úřední kontroly dodržování požadavků na hygienu krmiv u provozovatelů krmivářských podniků a dále prověřuje dodržování zásad a pravidel pro prevenci, tlumení a přenos TSE (přenosná spongiformní encefalopatie).

Delegované kontroly k obsahu radionuklidů v krmivech

Monitorování radiační situace na území České republiky je zajišťováno prostřednictvím celostátní Radiační monitorovací sítě (RMS). Řízením činnosti sítě je

U příkrmiště musí být každoročně do 30. dubna odstraněny výkaly, stelivo a zbytky krmiv

Foto archiv autorky

pověřen Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Do celostátní radiační monitorovací sítě v působnosti zemědělského resortu je rovněž zapojen Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, jenž zajišťuje odběr

50 vzorků (objemná krmiva a krmné směsi) pro monitorování obsahu radionuklidů v krmivech.

Olga Venerová

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

S řepkou vsadili na jistotu produkce

Agronomka Ing. Tereza Machálková z jihomoravského podniku ZEMAX Šitbořice, a. s., se s námi podělila o své zkušenosti z praxe. Ve zvlněném terénu na Břeclavsku se daří odrůdě řepky Umberto KWS od společnosti KWS OSIVA s. r. o., kterou se na základě pozitivních referencí pěstitelů z okolí a doporučení obchodního zástupce KWS Ing. Jana Pazdery, Ph.D., v letošní sezóně rozhodli vyzkoušet.

Lucie Poláková

Agronomka Ing. Tereza Machálková pracuje v podniku ZEMAX Šitbořice, a. s., od roku 2016. Práci v prvovýrobě bravurně zvládá i se dvěma malými dětmi.

Přerušovač obilnin

Společnost ZEMAX Šitbořice, a. s., hospodaří celkem na 1814,33 ha zemědělské půdy, z toho orná činí 1604,59 ha. Rostlinná výroba je přizpůsobená živočišné, v níž se věnují chovu prasat pro odchov selat a chovu mléčného skotu. Živočišná v současné době pomáhá podniku vyrovnat záporné saldo v rostlinné výrobě kvůli zvýšeným nákladům za nájmy, mzdy, naftu a vyšší cenu vstupů, především hnojiv. Jihomoravský podnik ZEMAX pečuje také zhruba o 63 ha vinohradů, z toho 52 ha je plodných, které sklízí. Část produkce potom jde na výrobu vína ve vlastním sklepě. V rostlinné výrobě pěstují kukuřici na siláž, zrno i CCM, vojtěšku na senáž, čtvrtým rokem rozšířili osevní sled o senážní žito, dále slunečnici, ozimou pšenici, ozimý ječmen. Asi před čtyřmi lety zařadili také jetel inkarnát na semeno a řepku, kterou mohou pěstovat i na erozně ohrožených plochách. „Hospodaříme celkem v pěti katastrech, stěží jsou Šitbořice s rovinatějším terénem a těžší půdou a Nikolčice a Diváky s kopcovitějším terénem a lehčí půdou, místy písčitou. Zařadili jsme zde do osevního plánu řepku jako přerušovač obilnin,“ vysvětlila Ing. Machálková. ZEMAX Šitbořice, a. s., hospodaří ve 230 až 363 m n. m. Průměrně tu naprší kolem 520 mm (průměr za 10 let) srážek. V roce 2024 to bylo 672 mm, ale 244 mm spadlo jenom při bles-

kových záplavách od 12. do 16. září. Počet tropických dní tu loni vyšplhal na 40. „Loni jsme silážovali kukuřici o měsíc dříve. Z portfolia KWS se tu dlouhodobě daří hybridu KWS Bigbeat, který loni poskytl v průměru 45 t/ha silážní hmoty,“ podotkla agronomka.

zákazníka KWS jde o slevu 2000 Kč na balení a 1000 Kč na balení v případě jakéhokoliv pěstitel jakéhokoliv odrůdy na následující sezónu na plochu odpovídající zlikvidované ploše. Společnost ZEMAX Šitbořice, a. s., pěstuje několik odrůd řepky, v letošní sezóně pěstují

Ing. Tereza Machálková s Ing. Janem Pazderou, Ph.D. Foto Lucie Poláková

Inspirace od souseda

„Řepku jsme do osevního sledu zařadili před čtyřmi lety, kdy tu byla kalamita hrabošů. První rok jsme zaseli 80 ha řepky, z toho třetinu jsme zaorali. I přesto dosáhl průměrný výnos téměř ke třem tunám z hektaru. Druhý rok jsme řepku pěstovali asi na 162 ha, poté na 165 ha. Pro letošní sezónu zaujímá řepka 124 ha,“ uvedla agronomka. Jak vysvětlil Ing. Pazdera, společnost KWS OSIVA poskytuje pěstitelům řepky v případě totální likvidace porostu podporu formou Rape Seed Service. V případě registrovaného

premiérové odrůdy Umberto KWS. Inspirovali se u soukromého pěstitel v sousedství, jehož pole s řepkou odrůdy Umberto KWS patřila podle slov agronomky k nejhezčím v okolí. Po zimě nic nezaorávali, v době naší návštěvy 3. března už byla řepka přihnojená 200 kg N/ha ve formě ledku. Řepku zaseli první týden v srpnu a až zhruba za měsíc přišly vydatné srážky asi 244 mm. V řepce ani v obilovinách letos neškodí hraboš, určitě pomohla také bidýlka pro dravce umístěná do porostu. „Bidýlka v letošním roce v porostech nemáme. Roznášíme je jenom, když

se populace hrabošů zvyšuje,“ vysvětlila agronomka.

Agrotechnika řepky

Řepku pěstují v letošní sezóně v podniku ZEMAX Šitbořice, a. s., převážně po ozimé pšenici, 30 ha po ozimém ječmeni. Na třech pozemcích vyhnouli půdu 25–30 t kejdy na hektar. První týden v srpnu zaseli 1,2 VJ řepky na hektar, kvůli suchu zhruba do 1,5–2 cm hloubky. Využili nový sečí stroj Väderstad Spirit se záběrem 6 m. Koncem září vlivem extrémně vysokých teplot znamenali kalamitní nálet dřepčíka, ale podařilo se jej eliminovat a porosty neutrpěly výraznou újmu. Začátkem března už se podle signalizace zachytu brouků na žlutých miskách chystali provést insekticidní postřik proti krytonosci čtyřzubému. V rámci precizního zemědělství plánuje ZEMAX Šitbořice, a. s., variabilní hnojení pomocí nového rozmetadla na průmyslová hnojiva. Před dvěma lety začali se vzorkováním půdy ve spolupráci se společností ADW na makroprvky a množství organické hmoty. Až bude průzkum ucelený, začnou vytvářet aplikační mapy, na jejichž základě budou variabilně hnojit. Loni v podniku ZEMAX podobně jako po celé ČR poškodil řepku v době plného květu mráz, který přišel začátkem dubna (4.–8. 4.). Zatímco v roce 2023 tu docílili u řepky průměrného výnosu 3,8 t/ha, v roce 2024 dosáhli jen 2,3 t/ha. Letos je řepka po zimě v relativně dobré kondici (s ohledem na velké sucho po zasetí a následných extrémních srážkách v září) a pokud nezasáhne vyšší moc, očekává agronomka dobrý výnos řepky. Jak připomněl Ing. Pazdera, hybrid Umberto KWS vyniká díky genům Rlm 3 a Rlm 7 odolností vůči *Verticillium* a *Sclerotium* a především vůči *Phoma*, která ohrožuje rostliny již od raného vývoje až do období sklizně. Tento hybrid je vysoce odolný proti poléhání a disponuje i funkcí S-POD – odolností šesulí vůči mechanickým vlivům, jako jsou silný vítr

a krupobití. Umberto KWS je velmi vhodný pro technologii strip-till a přesné setí. Jde o mimořádně plastický a výkonný hybrid. Velkou předností Umberto KWS je také vysoká mrazuvzdornost a schopnost dobře přezimovat.

Sázka na jistotu

Řepka je podle Ing. Machálkové velmi dobrá předplodina pro obilniny, co se týče časových možností, zpracování půdního profilu i množství posklizňových zbytků. Celkem pěstují čtyři odrůdy řepky včetně odrůdy Umberto KWS, kterou letos pěstují poprvé asi na 50 ha. Pěs-

Břeclavsku,“ vysvětlil Ing. Pazdera. Tento hybrid řepky z portfolia KWS patří k nejprodávanejším. Uplatní se v osevních postupech s velkým zatížením řepkou a nejlepší výkonnosti dosahuje na dobrých stanovištích. Vysokým výnosem a rovněž obsahem oleje se řadí ke špičce napříč konkurenčními hybridy ozimé řepky v ČR a SR. Vysoký výnos je navíc stabilně zaručený i bez ohledu na dané ročníkové podmínky. V pokusech SPZO se hybrid Umberto KWS v pěstitelské sezóně 2022/2023 umístil v kategorii TOP odrůd se sklizňovou plochou (SP) 7737 ha a průměrným výnosem 3,64 t/ha. O rok později se s průměrným

Řepka Umberto KWS na začátku března

Foto Lucie Poláková

tební pozemky volí na doporučení obchodního zástupce. „Hybridní odrůdu Umberto KWS jsme v tuzemsku zavedli v roce 2017, kdy se stala vlajkovou lodí společnosti KWS. Dokáže se přizpůsobit místním podmínkám i stanovišti, ať už jde o lehčí, nebo i těžší půdy. Je vhodný do všech oblastí pěstování, a to jak pro časný, tak i pozdnější výsev. Celorepublikově jde o výnosové plastický hybrid, který patří stále mezi nosné hybridy KWS. Při volbě hybridu řepky v podniku ZEMAX Šitbořice, a. s., jsme volili jistotu, kterou hybrid Umberto KWS poskytuje i tady na

výnosem 3,28 t/ha ze SP 4960 ha umístil na druhém místě v kategorii tzv. středních odrůd za vítězem KWS Sanchos (SP 2249 ha, 3,34 t/ha). „Z novějšího šlechtění KWS bych doporučil podniku ZEMAX Šitbořice, a. s., právě odrůdu řepky KWS Sanchos, která potvrzuje trend šlechtitelského pokroku v KWS. Mohla by se stát potenciálně nástupcem odrůdy Umberto KWS. Do této lokality by se hodila i loňská novinka KWS Mikados. Pro rok 2025 chystáme novinku KWS Demos. Novinky vždy doporučuji nejprve vyzkoušet na menší ploše,“ uvedl Ing. Pazdera.